

Съдържание

Новини	2
За поезията. Интервю на Стефка Хрусанова с Ласло Бедеч, гост-преподавател в специалността „Унгарска филология“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“	11
Нова книга – С. Найденова	15
Годишници на членове на БАН (1869–2025) – Ст. Хрусанова	16
Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН – М. Лишкова	24

Редакционна колегия: Главен редактор: Стефка Хрусанова (hrusanova.st@cl.bas.bg), доц. д-р Никола Казански (nkazanski@abv.bg), Мария Ефремова (efremova.m@cl.bas.bg), Милкана Лишкова (milkana@cl.bas.bg), Емилия Волева (evoleva@abv.bg)

Снимки: Емилия Волева (evoleva@abv.bg)

Компютърна обработка на изображения и текст: Мария Ефремова (efremova.m@cl.bas.bg)

Приемат се статии за печат във формат word, с основен текст на шрифт Times New Roman 12, след окончателна авторска корекция. Илюстрациите да се изпращат във формат jpg, отделно от текста.

Адрес за кореспонденция
гр. София 1040
ул. „15-ти ноември“ №1
тел: 979 52 54, 979 53 79
<http://www.cl.bas.bg>
E-mail: hrusanova.st@cl.bas.bg

НОВИНИ

На 1 октомври 2025 г. в Библиотеката на Нов български университет беше открита изложбата „Свобода, демокрация, обединение“, посветена на 35-годишнината от обединението на Германската демократична република и Федералната република Германия. Един велик момент в историята на Германия, който е резултат от извървян дълъг следвоенен период, големи демонстрации в ГДР през есента на 1989 г., падането на Берлинската стена, официалното подписване на Договора за обединение на 3 октомври 1990 г. Изложбата от книги предлага възможност за задълбочено запознаване с исторически изследвания за разделянето на Германия, Студената война и Берлинската стена, мирната революция от 1989 г. и пътя към обединението, мемоари на участници и литература, вдъхновена от темата. Съставената библиография към изложбата съдържа документи, които са част

от традиционните и електронните колекции на Библиотеката. Всеки, който проявява интерес към нея, може да пише на имейл library@nbu.bg и ще я получи безвъзмездно до 15 ноември 2025 г. В избраната библиография има 63 библиографски описания и съдържа препратки към съдържания на книги в библиотечния каталог на НБУ.

Наред с фундаментални исторически трудове са представени и сборници с речи, документи и анализи, сред които речта на Роналд Рейгън в Берлин през 1987 г., спомени на водещи политически фигури, както и академични конференции и изследвания върху демократичните промени в Европа след 1989 г. Сред представените заглавия са трудовете на Анелия Коева „Смелост за мир, смелост за промяна: Обединението на Германия 1990 г.“ (2010), Елена Кюлюмова-Бояджиева „Развързката 1989–1990: Обединението на Германия, Европа и Великите сили“ (1999), Александър Спиридонов „Падането на Берлинската стена“ (1995), изследването на Мери Фулбрук „Кратка история на Германия“ (2011). Целта на изложбата е да насочи вниманието към значението на свободата и демокрацията като универсални ценности, към уроците на германското обединение и отражението му върху Европа и света. Представените издания позволяват на читателите да проследят пътя от разделянето към обединението и да осмислят историческите събития в техния глобален контекст.

Библиография: <https://nbu.bg/bg/library/za-bibliotekata/izlozhbi/izlozhbi>

На 6 октомври 2025 г. във фойето на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ беше открита

постерната изложба „В света на професор Боню Стоянов Ангелов“. Експозицията е посветена на 110-годишнината от рождението на видния български изворовед и литературен историк и разкрива обема и разнообразието на неговото научно и културно наследство. Изложбата е създадена от екип на КМНЦ със съдействието на Научния архив на БАН и с подкрепата на Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“.

На 10 октомври 2025 г. Централната библиотека на БАН откри изложба по случай 155-годишнината от рождението на ИВАН БУНИН (10.10.1870–08.11.1953), руски поет, писател и преводач. Той е първият руски автор, удостоен с Нобеловата награда за литература (1933). Първоначално пише публицистика и поезия, по-късно проза, най-вече къси разкази. Емигрира от Русия през 1919 г. и се установява във Франция. Най-значимите му творби са повестите „Село“ (1910) и „Суходол“ (1911), своеобразна дилогия, обединена от обща тема – съдбата на Русия и руския национален характер. Последната му книга „Тъмни алеи“ (1943) е смятана за най-четения сборник с къси разкази в Русия през XX век.

На 13 октомври 2025 г. в зала „Проф. Марин Дринов“ беше проведено тържествено събрание по случай 156-годишнината от основаването на Българската академия на науките, на което присъстваха учени, общественици, политици и журналисти. Сред официалните гости бяха акад. Николай Витанов, заместник-министър на образованието и науката, проф. Андрей Чорбанов, председател на комисията по образование и наука в 51 Народно събрание, и президентът Георги Първанов (2002–2012).

Събранието беше открито от член-кореспондент Евдокия Пашева, заместник-председател на БАН, която прочете поздравителен адрес от името на председателя на Народното събрание доц. д-р Наталия Киселова. По повод празника слово произнесе член-кореспондент Евелина Славчева, председател на БАН. В него тя изтъкна, че честваме също така 155-годишнината

от издаването на „Периодическо списание на БАН“, на което е посветена едноименната изложба, подготвена от Централната библиотека. Благодарение именно на това издание днес имаме възможността „да запазим спомена за безкористния труд на основателите за бъдещите поколения“. С излизането на първата книжка на списанието едва една година след създаването на Българското

книжовно дружество, то си поставя за цел не само да оповести своята мисия, но също така да защити неговите ценности и да привлече нови последователи към новосъздадената организация.

Приветствие по случай празника отправи акад. Николай Витанов, който говори за научния престиж и развитие на БАН. В своите думи той подчерта решимостта за работа за устойчиво финансиране на институцията, развитие на съвременни електронни услуги, нови партньорства в научния сектор, както и насърчаване на научното предприемачество.

Тържествено слово на тема „Културно-историческата мисия на „Периодическо списание на БАН“ произнесе проф. Елка Трайкова. Тя представи неговата история като отражение на борбата за развитие и утвърждаване на цялата академия. Започналото да излиза през 1870 г. с възрожденски ентусиазъм списание постепенно се оформя през годините, „за да се превърне в трибуна на научното знание и стожер на българската духовност“. Въпреки възникналите проб-

леми вследствие от динамично променящото се време, благодарение на амбициозните пориви на родната интелигенция то

остава и до ден днешен „знак на културната памет, който съхранява научното и публицистичното наследство на членовете на академията“.

По време на тържественото събрание беше присъдена Голямата награда за наука на БАН за 2025 г. в областта „Науки за живота“ (биология, медицина, и аграрно-лесовъдни науки). Председателят на Комитета за наградата акад. Драга Тончева връчи отличието на член-кореспондент Цветалина Танкова, ръководител на Катедрата по ендокринология на Медицинския университет в София.

В края прозвуча музикален поздрав на артисти от Софийската опера и балет, а официалните лица и гостите бяха поканени да разгледат изложбата „155 години Периодическо списание на БАН“. На 16 табла е представена подробно историята на изданието през годините, а в 4 витрини са изложени някои от най-важните му броеве, съдържащи значима за цялостното развитие на списанието информация.

На 14 октомври 2025 г. в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, в рамките на поредицата документални изложби „Книжовен калейдоскоп“, беше открита изложбата „Проф. Борис Недков и неговата роля в развитието на българската ориенталистика“. Борис Недков е третият от първите академично подготвени ръководители на Ориенталския отдел в Националната библиотека. Получил много добра подготовка по ориенталистика и владеещ перфектно турски и арабски език, през 1942 г. Недков поема ръководството на Ориенталския отдел и остава на този пост до 1961 г. Роден е през 1910 г. Завършва последователно Софийската духовна семинария и мюсюлманското духовно училище Нювваб в Шумен и учи право в Софийския университет, а през 1936 г. е изпратен като стипендиант на

Министерството на просвещението да следва тюркология в Берлин. Две години по-късно записва ориенталистика и впоследствие специализира арабистика при изтъкнатата немска арабистка проф. Ане-Мария фон Габайн, а след това усъвършенства подготовката си по тюркология и османистика при френския професор Жан Дени в Париж. Работата, с която се дипломира през 1941 г. – „Поголовният данък джизие в Османската империя с оглед на България“, е значим принос за проходащата българска тюркология и ориенталистика. Приносът на Борис Недков към фонда е огромен. Той полага големи усилия за организирането и обработката на документалните архивни колекции, което дава силен тласък на развитието на българската османистика. Работи активно и върху подреждането и идентифицирането на ръкописната колекция на отдела, а също и за обогатяването на книжния и архивния фонд с нови попълнения. Като сътрудник на Комисията за турски извори към Института за история на БАН, Недков е двигател и участник в превеждането и издаването на много важни османотурски документи за българските земи в серията „Извори за българската история“

при спазването на научните изисквания за издаването на документи. Негова неопценима заслуга са и изданията с турски документи за Априлското въстание, Ботевата чета, съдебния процес срещу Васил Левски и сподвижниците му, руско-турските войни от XVIII в. и др. Наред с ценността на османотурските извори за реконструирането на българската история Борис Недков е сред първите ориенталисти, които

показват и значението на арабските извори в тази посока. Плод на това виждане е неговият дисертационен труд „Географията на Идриси като исторически извор за българските градове“. През 1961 г. напуска Ориенталския отдел и се заема активно със създаването на специалност „Тюркология“ и Катедрата по ориенталистика (дн. Катедра по тюркология и алтаистика в Центъра за източни езици и култури) в Софийския университет. В този период написва двутомната монография „Османотурска дипломатика и палеография“, която се превръща в незаменимо учебно пособие за историци и филолози – османисти и тюрколози.

На 17 октомври 2025 г. Централната библиотека на БАН откри изложба по случай 115-годишнината от рождението на ПЕТЪР НИКОЛОВ ДИНЕКОВ (17.10.1910–22.02.1992), литературен историк и критик, фолклорист, член-кореспондент (1947), академик (1967) на БАН.

На 17 октомври 2025 г. в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ беше проведена юбилейна международна научна конференция на специалност „Унгарска филология“ по случай 100-годишнината от рождението на унгарския поет Ласло Наги, живял и творил в България. Конференцията беше открита от водещия доц. д-р Ласло Бедеч, гост-преподавател. Бяха произнесени приветствия от Н. Пр. Миклош Борош, извънреден и пълномощен посланик на Унгария в България, доц. д-р Лиляна Лесничкова, заместник-декан на факултет „Класически и нови филологии“, доц. д-р Цветан Василев, ръководител на катедра „Класическа филология“, Река Наги, внучка на Ласло Наги и др. Доклади за творчеството, преводите и значението на поезията на Ласло Наги представиха доц. д-р Лиляна Лесничкова, доц. д-р Ина Вишеградска, гл. ас. Моника Гълъбова, гл. ас. Едина Жолчак-Димитрова, Марина Такач,

Елица Климентиева, Мария Колева, както и гостите, преподаватели по унгарски език и литература в различни европейски университети: Ищван Ладани, Ноemi Горни, Золтан Немет, Ева Баняи, Ютка Рудаш, Юдит Гьорьозди, Елена Думитру. Бяха проведени и два разговора около кръглата маса за състоянието и бъдещето на унгарска филология, за преподаването на история на литературата на чужденци с водещи доц. д-р Ина Вишеградска и доц. д-р Ласло Бедеч.

На 23 октомври 2025 г. Централната библиотека на БАН откри изложба по случай 105-годишнината от рождението на ДЖАНИ РОДАРИ (23.10.1920–14.04.1980), италиански писател, автор на детска литература. Най-известните му произведения са „Приключенията на Лукчо“, „Джелсомино в страната на лъжците“, „Небето е на всички“, „Приказки по телефона“.

На 24 октомври 2025 г. в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ беше открита изложба, посветена на 24 октомври – международния ден на Обединените нации. По повод 80-годишнината от създаването на ООН и 70-годишнината от приемането на България в организацията беше представена експозиция с монографии, продължаващи издания и мултимедийни материали от фонда на отдел „Официални издания“. С приемането на България в ООН през 1955 г. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ е обявена за депозитна библиотека на ООН и нейните специализирани организации.

ЗА ПОЕЗИЯТА

Интервю на Стефка Хрусанова с Ласло Бедеч, гост-преподавател в специалността „Унгарска филология“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Ласло Бедеч (р. 1974 г., Будапеща) – историк на литературата, критик, университетски преподавател. През 1998 г. завършва унгарска филология в Будапещенския университет и философия в Университета на Мишколц. През 2005 г. защитава докторска дисертация за поезията на Дежо Тандори. Работи в Библиотеката на Унгарската академия на науките от 2001 до 2009 г. и през 2016–2017 г. От 2009 г. в продължение на 9 години е гост-преподавател в специалността „Унгарска филология“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, от 2017 г.

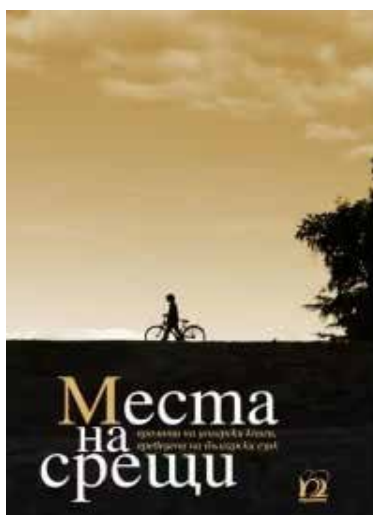
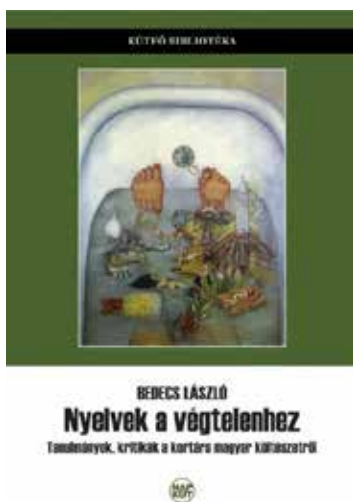
в Азербайджанския университет по езици, Баку. От септември 2021 г. отново работи в София. Женен, с три деца. Автор на седем книги с литературна критика.

Колко книги с литературна критика си издал досега?

Досега са излезли седем мои книги, три от тях са анализи на съвременна унгарска поезия, три са малки монографии за поезията на отделни унгарски автори и една книга с интервюта със съвременни унгарски поети. Пиша литературна критика от 1998 г., досега имам около 300 публикации, участвал съм в 30 конференции. Както се вижда, пиша предимно за съвременната унгарска поезия.

Защо се занимаваш предимно с поезия, а не с проза?

В университета учих литература и философия, винаги съм се интересувал как възникват големи философски и психологически въпроси в литературата и някак си намирах отговора предимно в поезията. Другата причина е, че като юноша пишех стихотворения, също като мнозина други, и четях страшно много стихове с учебна цел и за вдъхновение. Събирах стихосбирки, на двайсетгодишна възраст навярно имам вече около 2000 тома.

С други думи, постепенно се превърнах в специалист, имах доста добър поглед върху тогавашната унгарска поезия. А след това редакторите на литературните списания ме търсеха за такива задачи, аз пък пишех за поезията все по-уверено, отколкото за прозата. А може би има и известна доза мързел: много по-лесно е да се прочете една стихосбирка, съответно едно стихотворение, отколкото един роман.

Как избираш произведенията за анализ? По поръчка или от собствена гледна точка?

В началото, тоест през първите 10–15 години от тази моя дейност, пишех за книги, предоставени ми от редакторите. Смятах, че като професионален критик трябва да мога да си кажа мнението за всяка книга. Но все по-често и аз предлагам интересни книги, предимно от начинаещи поети, тогава пишех за тях. Напоследък съотношението е може би 50:50. Работя постоянно за 6–7 литературни списания, по принцип практиката с отделните издания е различна.

Какво привлича вниманието ти, когато прочетеш едно стихотворение за първи път?

Предпочитам отначало да погледна текста малко по-отдалече, първо гледам формата му. От нея веднага си проличава какво мога да очаквам. В унгарската поезия все още са много популярни римуваните форми, сонетите, стихове, които са съставени от четиристишия, рими, но разбира се, има и много свободни стихове – но те не са прекалено дълги. След като прочета стихотворението, веднага виждам езиковото ниво: има ли зле избрани думи, случайно граматически неуверености, несполучливи рими. Също и образите: ако са объркани или банални, веднага си проличава от първото четене. После се опитвам да разбера причината за раждането на стихотворението, настроенията, тъгата, болките, скрупулите, които се крият зад него. Или да го кажа с модерна дума: травмата. Опитвам се да разбера какво иска да ни каже това стихотворение. Накрая: как ни докосва нас, читателите, до каква степен можем да го обобщим и да се отъждествим с него, да преживеем болката или радостта, за които се говори в стихотворението.

Коя поезия харесваш повече – класическата или съвременната, старите или новите поети?

Вероятно вече се е разбрало, че съм почитател на съвременната поезия. С радост

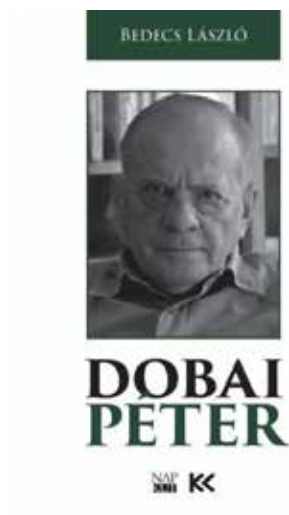
бих се върнал назад до двайсетте, трийсетте години на XX век, бих чел с удоволствие Атила Йожеф или Дежо Костолани, но другите и по-старите много по-трудно, само по задължение. Разбира се, и те трябва да се познават, понеже съвременната поезия не се е появила от нищото, тя преработва отново старите образци, старите изречения. Но по принцип вярвам в развитието на литературата, мисля, че по-новата със сигурност е по-добра, най-малкото по-добре и по-адекватно говори за нашите проблеми в съвременното. Сред съвременните поети харесвам тези, които говорят от първо лице единствено число за такива теми, които често изглеждат табу: за насилието в семейството, за конфликтите с родителите, за преживените като деца унижения, за сексуалните проблеми, за болестите, за скрупулите по отношение на собствените тела или постъпки, тоест въобще за неща, за които обикновено не е прилично да се говори. За това, което се смята за табу. Такъв поет е Силард Борбей, който направи поезия от бедността си в детството и от противопоставянето срещу родителите си, подобна е и Жужа Такач, която говори открито и много красиво за причините, довели до любовни разочарования, такъв и е Ищван Кемен, който свързва лошото си настроение с изобразяването на дисфункционалното семейство.

Днес унгарците четат ли поезия за удоволствие?

Има много популярни поети, които успяват да продадат стихосбирките си в многохиляден тираж. Сред тях трябва да посоча Мартон Шимон. Неговите читатели са млади хора на възраст под 30 години, преди всичко студенти, включително и момичетата: тази поезия говори за техните проблеми, любов, разочарования, независимост и често за политика, в добре разбираеми, кратки стихове. Но освен него има успешни поети, от които се интересуват мнозина читатели и които са познати и извън тези професионални граници: Кристина Тот, Анна Т. Сабо или Имре Оравец, например. Но това е валидно за лесно разбираемите и бързо читаемите стихове. Дори текстовете на песни, рап-текстовете започнаха да функционират като стихове, често излизат в книги – границите се размиват. Но вероятно така е по цял свят след награждаването на Боб Дилан с Нобелова награда.

Тази година се навършва един век от рождението на унгарския поет Ласло Наги, придобил голяма популярност в България. С какви прояви се празнува годишнината му?

В днешно време Ласло Наги е позабравен в Унгария, но честванията на юбилея му може би ще променят положението. След неговата поезия в духа на съзнанието за призвание и пророчество, на мащабното мислене и сюрреалистичните образи през

седемдесетте години на XX век се появява постмодерната унгарска поезия, голяма част от прохождащите по това време поети търсят друг път на развитие. В училищата се изучава поезията на Ласло Наги в рамките на задължителната програма. В София си спомняме за него, понеже творчеството му е силно свързано с България. Живял е тук през 50-те години на миналия век, научил е български език, след това е превел на унгарски стотици страници българска народна поезия, поезия на класиците и съвременна поезия, а пък собствените му стихове винаги са били публикувани и на български език. В негова памет на 17 октомври в Софийския университет се състоя конференция, а на 19 октомври в къщата, където е живял, и в Родопския драматичен театър „Николай Хайтов“ в Смолян бяха проведени тържества. Днес къщата е красив музей, но не след дълго вероятно ще стане място за резидентски гостувания на унгарски писатели и преводачи. Така най-добре ще бъде запазено за бъдещите поколения наследството на Ласло Наги.

Днес кое стихотворение би рецитирал?

Като студент научих наизуст много стихотворения, понякога на рождения си ден си подарявах научена наизуст някоя дълга, голяма поема. Сега бих изрецитирал стихотворението на Ищван Кемен „Надежда“.

Ищван Кемен

Надежда

Виждах всичко и знаех, че стоя на върха,
подробностите тихо бучаха долу,
а сега тук горе не липсваше нито една.
Дойдох да задам въпрос, но гадателката
си беше отишла у дома при болния син.

Запратих въпроса си в пропастта,
изчезна с подскоци, а беше голям:
остатъкът от нечупливо стъкло.
Само сърцето ми питаше тихо:
скъпи братко, къде ще ходим?

Преди в такива случаи се паникьосвах,
защото оттук пътят вече е само надолу,
а Господ не снизхожда тъдява.
Но сега беше тук и по-късно Той ме придружи по стръмнината:
вървахме двамата безмълвно.

Но това ще стане накрая, сега просто стоя тук
и усещам как започвам да се смея:
как станах толкова самотен,
това е нелепо недоразумение,
но никога вече няма да е другояче.

Превод на интервюто и на стихотворението Стефка Хрусанова

НОВА КНИГА

Представяме на вниманието на читателите новата книга на Евелина Тодорова „Драматичната съдба на два изключителни български рода“, ИК „Виделина“ ЕООД, 2025.

Евелина Стефанова Тодорова е родена в София. Висшето си образование завършва в СУ „Климент Охридски“, специалност българска филология. Работи като преподавател, преводач от френски език на художествена литература и журналист. Автор на романа „Насрещни ветрове“ (2008), литературно-критическия сборник „Човекът в измеренията на времето“ (2014), пътеписите „Кръстопъти на времето“ (2017) и „С Париж и Малта в сърцето“ (2021). Член на СБЖ и на Асоциацията на екскурзоводите в България.

„Драматичната съдба на два изключителни български рода“ е най-новата ѝ книга. Това е фамилна сага, която авторката споделя със своите читатели. Разказва как се оформя родословното дърво на една фамилия.

Разказът започва още от Априлската епопея и превратната съдба на героите на повествованието в тези събития и стига до наши дни. А това се случва, защото паметта за тези хора е жива и спомените се пазят в семейния архив. Проследявайки криволичеия жизнен път на двата рода, от които произлиза, писателката кара читателя да съпреживява нейната история и да се връща назад в драматичните събития, през които са преминали и те самите. От рода Коджабашеви от Панагюрище е нейната майка, а от рода Тодорови от Казанлък е нейният баща. Драматичната им житейска история, представена увлекателно, ни прави съпричастни, като неминуемо в съзнанието ни изплуват истории от миналото на всеки от нас и правим своите паралели. Откровен и безпристрастен е разказът на авторката, която с много горчивина пише как един по един наследниците на тези два рода си отиват. Не случайно в началото и в края на книгата е мисълта: „Не е ли човешкият живот един кръговрат, низ от начало и край, от пролет и есен, както жизнения цикъл на дървото? Засаждат го, израства, цъфти, дава плод и така, докато дойде краят“.

Д-р Силвия Найденова

ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2025)

Стефка Хрусанова, E-mail: hcrusanova.st@cl.bas.bg

01 октомври

170 г. от рождението на АНАНИ ИВАНОВ ЯВАШОВ
(01.10.1855–25.05.1934), ботаник, учител и общественик.
Дописен член (1898), действителен член (1900).

02 октомври

100 г. от рождението на СТЕФАН АНГЕЛОВ СТЕФАНОВ
(02.10.1925–25.08.2009), философ.
Член-кореспондент (1981).

02 октомври

105 г. от рождението на ЙОРДАН НИКОЛОВ ЙОТОВ
(02.10.1920–21.06.2012), историк, обществено-политически деец.
Член-кореспондент (1981).

02 октомври

85 г. от рождението на ВЛАДИМИР АТАНАСОВ ОВЧАРОВ
(02.10.1940), лекар-анатом и невробиолог.
Член-кореспондент (2004), академик (2012).

03 октомври

35 г. от смъртта на АНДРЕ ГРАБАР
(26.07.1896–03.10.1990), френски изкуствовед-византолог.
Чуждестранен член (1969).

06 октомври
100 г. от рождението на ЛЮБЕН БОРИСОВ БЕРОВ
(06.10.1925–07.12.2006), макроикономист, държавник.
Член-кореспондент (1997).

06 октомври
65 г. от смъртта на НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ (НИКОЛАЙ МИХАЙЛОВ ПОПИВАНОВ)
(26.05.1885–06.10.1960), поет, литературен критик и историк, преводач.
Редовен член (1945).

06 октомври
95 г. от рождението на СТОЯН МИХАЙЛОВ МИРЧЕВ
(06.10.1930–22.10.2020), социолог, обществено-политически деец.
Член-кореспондент (1984).

06 октомври
90 г. от рождението на ДИМИТЪР ЦВЕТАНОВ СТОЯНОВ
(06.10.1935–14.01.2002), физик.
Член-кореспондент (1997).

08 октомври
50 г. от смъртта на ДИМИТЪР ПЕТРОВ ДИМИТРОВ
(19.03.1908–08.10.1975), археолог и изкуствовед.
Член-кореспондент (1947), академик (1967).

09 октомври

125 г. от смъртта на НАЙДЕН ГЕРОВ ХАДЖИДОБРЕВИЧ (23.02.1823–09.10.1900), книжовник, езиковед и фолклорист, обществен деец, дипломат.

Дописен член (1881), почетен член (1884).

10 октомври

70 г. от рождението на ПЛАМЕН МАРИНОВ МАРКОВ (10.10.1955), театрален режисьор.

Член-кореспондент (2015).

11 октомври

105 г. от рождението на НИКОЛАЙ НИКОЛОВ ИРИБАДЖАКОВ (11.10.1920–08.05.2008), философ и социолог.

Член-кореспондент (1974), академик (1981).

11 октомври

5 г. от смъртта на ИЛИЯ ГЕОРГИЕВ ПАШЕВ (12.07.1938–11.10.2020), лекар-молекулярен биолог.

Член-кореспондент (2004), академик (2008).

11 октомври

45 г. от смъртта на ИВАН СТЕФАНОВ МАТЕЕВ (03.03.1899–11.10.1980), икономист и статистик.

Академик (1948).

12 октомври
5 г. от смъртта на МАКСИМ МИТОВ БОЖИНОВ
(22.06.1928–12.10.2020), агроном.
Член-кореспондент (2008).

12 октомври
130 г. от рождението на АЛЕКСАНДЪР НАУМОВИЧ ФРУМКИН
(12.10.1895–27.05.1976), руски физикохимик и електрохимик.
Чуждестранен член (1961).

12 октомври
45 г. от смъртта на ЗДИСЛАВ ЩИБЕР
(07.06.1903–12.10.1980), полски езиковед-българист.
Чуждестранен член (1969).

13 октомври
125 г. от рождението на АНТАЛ ТАРЦИ-ХОРНОХ
(13.10.1900–17.01.1986), унгарски геодезист и геофизик.
Чуждестранен член (1974).

15 октомври
60 г. от смъртта на ЛЕОН БОЛЪО
(25.09.1876–15.10.1965), френски езиковед-българист.
Чуждестранен член (1947).

15 октомври

100 г. от рождението на ХАНС-ЮРГЕН ЕНГЕЛ

(15.10.1925–20.09.2007), немски електрохимик, металознание, материалознание и технология на машиностроителните материали.

Чуждестранен член (1989).

15 октомври

45 от смъртта на МИХАИЛ АЛЕКСЕЕВИЧ ЛАВРЕНТИЕВ

(06.11.1900–15.10.1980), руски математик – механика.

Чуждестранен член (1966).

15 октомври

105 от рождението на ДИМИТЪР СТОЯНОВ ШАБАНОВ

(15.10.1920–08.09.1996), агроном-селекционер.

Член-кореспондент (1974).

17 октомври

115 г. от рождението на ПЕТЪР НИКОЛОВ ДИНЕКОВ

(17.10.1910–22.02.1992), литературен историк и критик, фолклорист.

Член-кореспондент (1947), академик (1967).

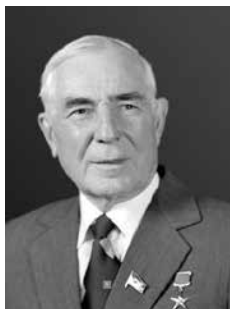

18 октомври

135 г. от рождението на НЕДЕЛЧО НЕДЕЛЧЕВ РАДЕВ

(18.10.1890–10.06.1969), агроном-ампелограф, обществен деец.

Член-кореспондент (1961).

18 октомври
35 г. от смъртта на ПЪОТР НИКОЛАЕВИЧ ФЕДОСЕЕВ
(09.08.1908–18.10.1990), руски философ.
Чуждестранен член (1972).

19 октомври
125 г. от рождението на НИКОЛА ИВАНОВ ПЕНЕВ
(19.10.1900–14.03.1979), лесовъд.
Член-кореспондент (1971).

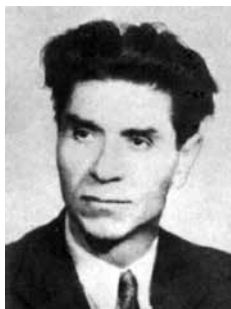
20 октомври
75 г. от рождението на ПЕТЪР СТЕФАНОВ ГЕЦОВ
(20.10.1950), авиоинженер.
Член-кореспондент (2014).

21 октомври
100 г. от рождението на ВЛОДЗИМЕЖ ОСТРОВСКИ
(21.10.1925–24.02.2019), полски биохимик, лекар.
Чуждестранен член (1997).

22 октомври
5 г. от смъртта на СТОЯН МИХАЙЛОВ МИРЧЕВ
(06.10.1930–22.10.2020), социолог, обществено-политически деец.
Член-кореспондент (1984).

23 октомври

35 г. от смъртта на ЙОВЧО СМИЛОВ ЙОВЧЕВ

(15.07.1902–23.10.1990), геолог, обществен и политически деец.

Член-кореспондент (1952), академик (1958).

24 октомври

40 г. от смъртта на ЕВГЕНИ ГАНЧЕВ КАМЕНОВ

(29.12.1908–24.10.1985), икономист, юрист, политически и държавен деец, дипломат.

Член-кореспондент (1952), академик (1961).

25 октомври

95 г. от рождението на СТРАШИМИР АТАНАСОВ ДИМИТРОВ
(25.10.1930–09.06.2001), историк.

Член-кореспондент (1989).

25 октомври

50 г. от смъртта на ДИМИТЪР ИВАНОВ ПОПОВ
(13.10.1894–25.10.1975), химик-органик.

Член-кореспондент (1948), академик (1961).

26 октомври

60 г. от смъртта на ИВАН ГОШЧЕВ ИВАНОВ

(08.09.1886–26.10.1965), археолог, историк на църковното изкуство и епиграф.

Извънреден член (1941), редовен член (1945).

26 октомври

205 г. от рождението на НАТАНАИЛ ЗОГРАФСКИ, митрополит ОХРИДСКИ И ПЛОВДИВСКИ (НЕШО СТОЯНОВ БОЙКИКЕВ)

(26.10.1820–18.09.1906), църковен и обществено-политически деец, книжовник, преводач и публицист.

Спомагателен член (1869), дописен член (1875), почетен член (1884).

28 октомври

65 г. от рождението на ЦВЕТАЛИНА ИВАНОВА ТАНКОВА (28.10.1960), лекар-ендокринолог.

Член-кореспондент (2021).

29 октомври

155 г. от рождението на МИХАИЛ ИВАНОВИЧ РОСТОВЦЕВ

(29.10.1870–20.10.1952), украински историк-елинист и археолог.

Работил в САЩ.

Чуждестранен член (1930).

30 октомври

40 г. от смъртта на БОХУМИЛ КВАСИЛ

(14.02.1920–30.10.1985), чешки радиофизик, обществен деец.

Чуждестранен член (1983).

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА
НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН
Милкана Лишкова, E-mail: milkanan@cl.bas.bg**

БЪЛГАРИЯ. [Закони и др. п.]. Кодекс на труда. – 43. изд. – София : Труд и право ; МТ-студио, 2025. 268 с. : Текстът на издателския продукт „Кодекс на труда 2025“ е актуален към 20 май 2025 г. ; Под черта са публикувани предишни нормативни текстове – изменени, допълнени или отменени с нормативни актове, приети след изданието на ИК „Труди и право“ – „Кодекс на труда“ от месец май 2024 г.

1. изд. 1986 г. на изд. Наука и изкуство.

ISBN 9789546083449

System number [000659331]

БЪЛГАРИЯ. [Закони и др. п.]. Косвени данъци : Практико-приложни коментари / [Коментар], състав. Александър Колчев. – [6. изд.]. – София : Пакс корпорация, 2025. 528 с. : с табл. ; Съдържа: Закон за данък върху добавената стойност ; Правилник за прилагане на Закона за данък върху добавената стойност ; Промените в Закона за данък върху добавената стойност през 2025 година ; Промени в Закона за акцизите и данъчните складове през 2025 година. (Данъчен и осигурителен пътеводител)

1. изд. 1998 г. на издателство Пакс 99 със загл. Косвени данъци и мита.

ISBN 9786197376920

System number [000659331]

ГЕРДЖИКОВ, Огнян. Търговци : Ч. 1. / проф. д-р Огнян Стефанов Герджиков. – 2. актуализирано и доп. изд. – София : Труд и право, 2025. 692 с. : ил, табл., сх. ; Латинизми с. 682-688 ; Бележки и библиографски препратки под линия ; Библиография с. 689-691.

1. изд. 2001 г.

ISBN 9789546083395

System number [000659504]

ГОМБРОВИЧ, Витолд. Космос / Витолд Гомбрович ; Прев. от пол. ез. Катерина Кокинова. – 2. изд. – [София] : Нике, 2025. 208 с. ; Съдържа и: Човешкият космос, или за разюзданото несъзнавано, пуснато на свобода / Катерина Кокинова с. 189-204.

1. изд. 2018 г. на издателство Панорама.

ISBN 9786197626513

System number [000659321]

ДИМИТРОВА, Ирина. В света на старопланинската архитектура : Образователна програма на Регионален етнографски музей на открито Етър и Сдружение Мещра – традиционни знания и занаяти : [Каталог] = In the world of Balkan range architecture : An Educational Program of the Etar Regional Ethnographic Open-air Museum and the Association Meshtra - Traditional Knowledge and Crafts : [Catalogue] / Съставители д-р Ирина Димитрова, инж. Петя Груева, арх. Иван Колев ; Снимков материал Росина Пенчева, арх. Николай Колев, Тихомир Пенев ; Прев. на англ. ез. Даниела Константинова. – [Велико Търново] : Фабер, 2025. [64] с. : с цв. ил. и фотогр. ; Съдържа: Архитектурното наследство в Старопланинския регион. Традиции и съвременни измерения / Ирина Димитрова с. 5-8 ; Издание на Регионален етнографски музей на открито „Етър“ – Габрово.

ISBN 9786190019640

System number [000659156]

ДОСТОЕВСКИ, Фьодор. Братя Карамазови : Роман в четири части и епилог / Ф. М. Достоевски ; Прев. от рус. ез. Димитър Подвързачов, Симеон Андреев. – [6. изд.]. – София : Нике, 2025. 784 с.

1. изд. 1940 г. на издателство Ив. Г. Игнатов.

ISBN 9786197626506

System number [000659440]

ЗАБЕЛ, Игор. Не ни ли стига? Идеи върху съвременното изкуство / Игор Забел ; Научен ред. Ирина Генова ; Прев. от англ. ез. Христо Калоянов ; Предг. Христо Калоянов и др. – София : Временно издателство, 2025. 142 с. : ил. ; Други автори на допълнителен материал: Филип Стоилов, Никола Стоянов ; За автора с. 131 и на гърба на корицата на книгата ; Азбучен показалец, именен показалец, географски показалец с. 132-137 ; Библиография с. 139-140 ; Защо четем Игор Забел днес? / Ирина Генова с. 13-17. (Критични преводи) ISBN 9786199328507

System number [000659158]

ИСКОВА защита в гражданския процес : Процесуални и материалноправни проблеми на правоприлагането : Анализ на съдебната практика / доц. д-р Таня Градинарова и др. ; Обща редакция Таня Градинарова. – София : Труд и право, 2025. 640 с. ; Други автори: Марио Първанов, Светлана Калинова, Михаил Малчев, д-р Анастас Пунев ; Биограф. данни за авт. на гърба на кор. ; Библиография с. 630-639.

ISBN 9789546083432

System number [000659358]

КАКВО трябва да знаем за въвеждането на еврото в България / [Съставител] и приложен коментар на Велко Джилизов ; Редактор Деница Милева. – София : Труд и право, 2025. 148 с. : ил., табл. ; Бележки под линия ; Съдържа и: Въпроси и отговори относно въвеждането на еврото в България ; Насоки за прилагане на глава четвърта, раздел II „Счетоводни документи“ от Закона за въвеждане на еврото в Република България ; Закон за въвеждане на еврото в Република България ; Решение за ускоряване и завършване на процеса по практическата подготовка за приемане на еврото в Република България.

ISBN 9789546083463

System number [000659341]

КОЛДУЕЛ, Ърскин. Божията нивица / Ърскин Колдуел ; Прев. от англ. ез. Иванка Томова. – София : Нике, 2025. 212 с.

ISBN 9786197626490

System number [000659266]

КОЛДУЕЛ, Ърскин. Тютюнев път / Ърскин Колдуел ; Прев. от англ. ез. Кръстан Дянков. – [2. изд.]. – София : Нике, 2025. 195 с.

1. изд. 1959 г. на издателство Отечество фронт.

ISBN 9786197626476

System number [000659295]

КЪОСТЛЕР, Артур. Мрак по пладне / Артур Къостлер ; Прев. от англ. ез. и предг. Алфред Криспин. – [2. изд.]. – София : Нике, 2025. 238 с. : с ил. ; Съдържа и: Завръщане от небитието / Алфред Криспин : с. 5-13.

1. изд. 1990 г. на издателство Народна култура.

ISBN 9786197626445

System number [000659296]

МАКЮЪН, Йън. Изкупление / Йън Макюън ; Прев. от англ. ез. Ангел Игов. – [2. изд.]. – София : Колибри, 2025. 398 с. ; За автора с. 391-397 ; Йън Макюън през бариерите на времето с. 391-397. (Бисерна поредица)

1. изд. 2009 г.

ISBN 9786190216643

System number [000659011]

МАРТИНОВ, Андрей. Последната война на Америка / Андрей Мартянов ; Прев. от англ. ез. Виктория Валентинова. – София : Послепис, 2025. 287 с. : с ил., к. ; Биогр. данни за авт. на гърба на задна кор.

ISBN 9786199304860

System number [000659329]

НАЦИОНАЛНА научна програма „Опазване на околната среда и намаляване на риска от неблагоприятни явления и природни бедствия“ : Резултати и постижения / Редактори: Костадин Ганев, Боян Кулов. – София : Аз-Буки, 2024. 472 с. : с табл., фиг., цв. ил. ; Библиогр. с. 430-445 ; Библиография след отделните статии ; Резюме на англ. ез.

ISBN 9786197667714

System number [000654830]

НИКОЛАЙ, Елена. Поглед / Елена Николай. – София : Нике, 2025. 86 с. ; Биогр. данни за авт. на гърба на кор.

ISBN 9786197626452

System number [000659315]

СТЕН, Вивека. Без вина / Вивека Стен ; Прев. от шведски ез. Стела Джелепова. – София : Колибри, 2025. 375 с. ; Биогр. данни за авт. на гърба на кор. (Поредица Убийствата на остров Сандхамн ; Кн. 3.)

ISBN 9786190216674

System number [000659004]

ТЕНЕВ, Дарин. Лабиринтът на модалностите / Дарин Тенев ; Научен редактор Миглена Николчина ; Рецензенти Светлана Събева, Камелия Спасова. – София : ВС Пъблишинг, 2024. 504 с. ; Биогр. данни за авт. на кор. ; Бележки под линия ; Библиография с. 475-497 ; Съдържа и Именен показалец. (Зевгма. Поредица за философия, хуманитаристика и социални науки)

ISBN 9786197390209

System number [000659024]

ТЕСТОВЕ по анатомия за студенти по медицина и дентална медицина : Нервна система, сетивни органи и череп / А. Фъсова и др. ; Редактор С. Делчев. – [2. изд.]. – Пловдив : ЛаксБук, 2025. 205 с. ; Съдържа отговори ; Други автори: А. Петрова, В. Зайкова,

Д. Барбутска, Е. Даскалова, З. Харизанова, З. Тодорова, К. Топалова, К. Аргиров, Л. Грозлекова, М. Канарев, Н. Кадрева, П-П. Петров, С. Сабри, С. Делчев, Ф. Гергинска, Ф. Попова, Цв. Петлешкова.

1. издание 2014 г. с автори: С. Делчев, Р. Иванова, Ц. Караманлиева, Цв. Петлешкова, Ф. Попова, Ф. Гергинска.

ISBN 9786191892945

System number [000659034]

ТОНЧЕВА, Драга. Загадъчното геномно дълголетие / Драга Тончева, Васил Стурев. – София : Издателство на БАН проф. Марин Дринов, 2025. 383 с. : с фиг., цв. ил. ; Библиография с. 318-332.

ISBN 9786192455293

System number [000658820]

УЕЛБЕК, Мишел. Елементарните частици / Мишел Уелбек ; Превод от фр. ез. Красимир Петров. – [2. изд.]. – София : Колибри, 2025. 344 с. ; Биогр. данни за авт. на гърба на кор. 1. изд. 2010 г. на изд. Факел експрес.

ISBN 9786190216537

System number [000658986]

ФАУЛС, Джон. Магът / Джон Фаулс ; Прев. от англ. ез. Боримир Паскалев. – София : Колибри, 2025. 800 с. ; Биогр. данни за авт. на гърба на кор.

ISBN 9786190216735

System number [000658990]

ХАНКС, Том. Създаването на поредния филмов шедевър / Том Ханкс ; Прев. от англ. ез. Надя Баева. – София : Колибри, 2025. 488 с. : с ил. ; Бележки под линия ; За автора с. 485 ; Съдържа част от комиксите: Герои под обстрел ; Легендата за Огнепад ; Найтшейд: Стругът на Огнепад, с илюстрации от Р. Сикоряк.

ISBN 9786190216117

System number [000659025]

ХРИСТОВА, Йорданка. Песен моя, обич моя : Т. 2. / Йорданка Христова ; Сн. материал Ивана Стоичкова и от личния архив на Й. Христова. – [София] : Издава авторът, 2024. 416 с. : с цв. фотогр., ил. ; Показалец с. 409-415.

ISBN 9786199287736 (мека корица)

ISBN 9786199287729 (твърда корица)

System number [000658751]

BIVOLARSKA, Anelija. Medical Biochemistry : Part 1-2 / Professor Anelia Bivolarska, MD, PhD ; Reviewer Prof. Yoana Dimitrova Kiselova-Kaneva, PhD, Prof. of Biochemistry, Medical univ. of Varna. – 2. revised edition. – Plovdiv : Lax book, 2025. In 2 parts: 178, 194 p. : color illustrations, figures, diagrams, tables ; Bibliography: P. 1. p. 175 ; P. 2. p. 192-193.

ISBN 9786191892877 (Part 1)

ISBN 9786191892969 (Part 2)

System number [000659003]

CARO, Anton. The Adaptive Mind : On Brain Evolution to Emotions and Stress Responses in Animals and Humans / Anton Caro. – [Sofia] : Bukvite Foundation, 2024. 204 c. : illustrations, tables ; Рецензенти: Yanislav Iliev, Violeta Alexandrova ; Библиография с. 187-204.

ISBN 9786191545759

System number [000659258]

INTERNATIONAL Scientific and Technical Conference Automation of Discrete Production Engineering 2025, XXXIV. Sozopol. 2025 : Proceedings of 34th International Scientific and Technical Conference, Sozopol, Bulgaria 29 June – 2 July 2025 / Editor Reneta Dimitrova. – Sofia : Az-buki, 2025. 239 c. : illustrations, tables ; Издание на Technical university of Sofia. Faculty of Mechanical Engineering. Department Automation of discrete production engineering ; Библиография след всеки доклад ; Съдържа доклади от: Ramë Likaj, Gëzim Hoxha, Albi Macula, Afrim Gjellaj, Besart Berisha, Penko Mitev, Kiril Mitev, Nikolay Stoimenov, Gabriela Kotseva, Vanya Georgieva, Reneta Dimitrova, Sasho Vazharov, Stiliyan Nikolov, Boryan Vladimirov, Ivanka Peeva, Chavdar Kostadinov, Ivo Malakov, Velizar Zaharinov, Dobri Komarski, Velizar Vassilev, Hristiana Nikolova, Radostina Calovska, Stefan Biliderov, Veronika Ivanova, Ani Boneva, Vasil Metodiev, Dobri Komarski, Hristiana Nikolova, Martin Kambushev, Radoslav Chalakov, Desislava Ilieva, Kiril Kambushev, Naiden Chivarov, Andon Andonov, Viara Jekova, Pancho Tomov, Lubomir Dimitrov, Chavdar Kostadinov, Ivan Hristozov, Veselina Aleksandrova, Bao Gang, Pavel Vitliemov, Stiliyan Nikolov, Georgi Todorov, Konstantin Kamberov, Yavor Sofronov ; Резюме на английски език.

ISBN 9786197667745

System number [000659367]

The 21st Century Film, TV & Media School : Teaching Documentary for the 21st Century / Dror Dayan ... [et al.] ; Editors, introduction Kerstin Stutterheim ... [et al.] ; Foreword Bruce Sheridan, Stanislav Semerdjiev. – Sofia : Cilect, 2024. 294 c. : portraits ; Библиография след отделни статии ; За редакторите с. 290-293 ; Други ред.: Gerda Cammaer, Roz Mortimer, Kym Campbell, Nico Meissner ; Съдържа материали от: Dror Dayan, Vivian Wenli Lin, Francesca C. DiBona, Peter Hort, Kim Knowles, Greg Bevan, Lucie Králová, Tereza Reichová, Julia Cain, Jeremy Bubb, Apostolos Karakasis, Kim Munro, Cathy Henkel, Ella Raidel, Alicia Butterworth, Nicole McCuaig, Alex Adam, Stephen Charbonneau, Rebecca Ohene-Asah, Antony Osome, Emmanuel Shikuku Tsikhungu, Đặng Thu Hà, Katarina Sengstaken, Costanza Julia Bani, Garrabost Jayalakshmi.

ISBN 9786197358124

System number [000659360]

The 21st Century Film, TV and Media School : Teaching Sound : Aesthetics & praxis / Bruce Sheridan ... [et al.] ; Introduction, edited by Michael Kowalski ... [et al.] ; Foreword Bruce Sheridan, Stanislav Semerdjiev. – Sofia : Cilect, 2025. 318 c. : color illustrations, portraits ; Библиография след отделни статии ; За редакторите с. 312-314 ; Други редактори: Luís Cláudio Ribeiro, Samuel Larson Guerra, Elena Rusinova, J. Harry Whalley ; Съдържа материали от: Carlos Abbate, Jack Beck, Tine Blom, Carl Svensson, Charis Coke, Kerstin Stutterheim, Gonçalo Gato, John Trafton, Aner Preminger, Julia Mikheeva, Jacob Bricca, David Novack, Adriana Sá, Regis Rossi Alves Faria, Almir Almas, Luís Fernando Angerami Ramos, Maurice Méthot, Rune Palving, Luiz Kruszielski, Roy Finch, Andrés de la Torre Dubreuil, Mary Jane Doherty, Andreas Treske, Ufuk Önen.

ISBN 9786197358209

System number [000659363]

The 21st Century Film, TV and Media School : Twenty-first Century Animation : Education, Innovation and Aesthetics / Bruce Sheridan ... [et al.] ; Introduction, edited by Toufic El-Khoury ... [et al.] ; Foreword Bruce Sheridan, Stanislav Semerdjiev. – Sofia : Cilect, 2025. 304 с. : color illustrations, portraits ; Библиография след отделни статии ; Биографични данни за редакторите с. 299-300 ; Други редактори: Peter Moyes, Radostina Neykova ; За редакторите с. 300-301 ; Съдържа материали от: Jorgelina Orfila, Francisco Ortega, Steven Murdoch, Malcolm Turner, Darren C. Fisher, Han Yuqi, Gao WeiHua, Andi Spark, Peter Moyes, Lea Vidakovic, Yijing Wang, Tania de León Yong, Leila Honari, Joseph Learoyd, Carlton Reeve, George Sifianos, Pedro Serrazina, Eilis Nolan, Zeynep Akcay, Panagiotis Kyriakoulakos, Aleksandra Maria Chrapowicka, Laurene Manaа Abdallah.

ISBN 9786197358162

System number [000659361]